

بررسی صمیمیت زوجین از دیدگاه دین

اسلام

مهسا کشاورز^۱

چکیده:

در دین اسلام هیچ بنایی به اندازه بنای مستحکم خانواده ارزشمند نیست. لذا برای تقویت و دوام این بنیان نیاز به یک سری از مهارت‌ها و ویژه‌ی زن و شوهر هست از قبیل: محبت کردن، عشق ورزیدن، احترام گذاشتن، درک متقابل، ابراز مهر و عاطفه و... که همه این امور موجب افزایش صمیمیت و در نتیجه گامی برای تعالی خانواده خواهد بود.

وقتی صمیمیت در خانواده زیاد باشد قدرت درک متقابل افزایش می‌یابد و در پستی‌ها و بلندی‌های زندگی کدورت‌ها کاهش می‌یابد. در دین مبین اسلام و سیره ائمه اطهار هنر عشق ورزی و ایجاد صمیمیت موج می‌زند و در صدر مبانی زندگی شناخته شده است.

کلید واژه‌ها: خانواده متعالی، صمیمیت، محبت.

^۱. سطح دو- حوزه علمیه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها) - شیراز.

مقدمه:

یکی از آسیب‌های زندگی زوجین در عصر کنونی، طلاق‌های عاطفی هست که بدون اینکه طرفین متوجه این طلاق شوند شکل می‌گیرد و آثار بسیار مخربی بر روح و روان زن و شوهر دارد. برای پیشگیری از این آفت در دین اسلام یک سری راه کارها و آثارشان تبیین شده که نه تنها موجب جلوگیری از طلاق عاطفی می‌شود بلکه روز به روز به تقویت روابط زناشویی می‌انجامد و خانواده را یک خانواده متعالی می‌کند. هدف از این مقاله پاسخ به این پرسش است: نقش و کاربرد محبت و صمیمیت در زندگی چیست و چگونه می‌شود آن را ایجاد و تقویت کرد؟

۱- معنای صمیمیت

صمیمیت، قدرت ورود به دنیای انسانی دیگر است؛ چنان که حس کنید همسرتان را درک می‌کنید. بدون تردید در زندگی مشترک مهم‌ترین کیفیت در روابط زناشویی خوب، داشتن صمیمیت است. قدرت ایجاد رابطه از مهم‌ترین مهارت‌هایی است که فرد می‌تواند داشته باشد. صمیمیت در در روابط، در میان گذاشتن عمیق‌ترین احساسات، رویاها، خواسته‌ها، نگرانی‌ها و شادی‌ها است و مهم‌تر اینکه صمیمیت مستلزم خودشناسی و پرداختن به مکنونات درونی خود است. اگر این شناخت انجام نگیرد رسیدن به صمیمیت در عمل غیر ممکن خواهد بود.^۱

۲- نقش صمیمیت در زندگی مشترک

خوشبخت کسی است که از زندگی با محبت و صمیمیت لذت می‌برد و گرفتاری‌های مختلف نمی‌تواند این لذت را در زندگی او از بین ببرد. احترام متقابل، آرامش، اطمینان و هم زیستی صلح‌آمیز، عوامل مهمی هستند که تنها محبت می‌تواند ایجاد کننده‌ی آن باشد. تنها محبت است که می‌تواند توانایی غلبه بر ناامیدی را داشته باشد. محبت، ایمنی و توانی به انسان می‌بخشد که در راه رشد و تکامل خود و دیگران تلاش کند و این محبت هنگامی امکان پذیر است که بدون اجبار و آزادانه باشد.^۲

اولین نیاز روحی و روانی شوهر، مهر و محبت و دوست داشتن او است. ابراز محبت موجب دلگرمی و علاقه مندی او نسبت به زندگی می‌شود به گونه‌ای که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرمایند: «بهترین زنان شما، زنانی هستند که دارای عشق و محبت باشند.»^۳

^۱. اسماعیل بگی، غلامرضایی، معجزه صمیمیت، ص ۱۸۹.

^۲. نجاتی، روان شناسی زناشویی، ص ۲۱۳.

^۳. مجلسی، بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۲۳۵.

۳- راه های افزایش صمیمیت

الف: بخشش و گذشت

در دین مبین اسلام بخشش و گذشت یکی از راه های ایجاد صمیمیت است. یکی از مهمترین مهارت های رسیدن به رضایت خاطر در زندگی زناشویی بخشودن است. بخشودن یعنی رهایی یافتن از رنج ها، وقتی در زندگی زناشویی از بخشش کوتاهی می کنیم محبت در همه ی جنبه های زندگی مشترکمان محدود می شود. هیچکس کاملاً بدون عیب و نقص نیست. یکی از نشانه های محبت آن است که نواقص همسر و خودمان را بپذیریم، با بخشودن اشتباهات و با پذیرفتن نواقص زندگی توانسته ایم قدرت خود را در ابراز محبت افزایش دهیم. امیرالمونین (علیه السلام) می فرماید: «بخشش بیش از خویشاوندی محبت می آورد»^۱

ب: خوش اخلاقی

یکی از رموز خوشبختی و لذت بردن از زندگی زناشویی اخلاق خوش و صفات کریمه است. چنانچه از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) نقل شده است که: «خوش خویی، دوستی (و صمیمیت) را استوار می کند»

ج: احترام به همسر

هر فردی به شخصیت خویش علاقه مند است و می خواهد دیگران نیز به شخصیت او احترام بگذارند؛ هر کس شخصیت او را محترم بشمارد، دوستش دارد و از توهین کنندگان به خود متنفر است. مثلاً در صدا زدن همدیگر از الفاظی چون: زهرا جان، علی آقا، دلبرم، سرور من و... استفاده کنید. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرماید: «سه چیز است که محبت شخص را

^۱. دشتی، نهج البلاغه، حکمت ۲۴۷.

درباره دیگری خالص می‌کند؛ یکی از آنها این است که طرف مقابل را به اسمی که وی می‌پسندد صدا بزند.»

د: محبت به همسر

انسان نیازمند آن است که از سوی دیگران مورد عشق و محبت کلامی قرار گیرد. دوست داشتن قلبی زن و شوهر به تنهایی کافی نیست بلکه همواره باید این محبت را ابراز کنند. امام رضا (علیه السلام) می‌فرمایند: «بعضی زنها برای شوهرشان بهترین غنیمتند؛ زنانی که به شوهرشان اظهار عشق و محبت کنند.»

ه: هدیه دادن

هدیه دادن یکی از ماندگارترین راه‌های ابراز محبت و افزایش صمیمیت در شکل رفتاری آن است. به فرموده ی امیرالمومنین (علیه السلام) می‌فرمایند: «هدیه دادن جلب محبت می‌کند.»

ز: تشکر از زحمات همسر

منتظر نباشیم در مقابل کار بزرگ و غیر منتظره‌ای از همسر خود تشکر کنیم بلکه بیاموزیم تا در برابر هر کار کوچکی توجه نشان داده و قدردانی کنیم تا روز به روز صمیمیت خانواده بیشتر شود.^۱

۴- آثار اظهار محبت و افزایش صمیمیت

آشکار ساختن دوستی و محبت نقش فوق العاده‌ای در تحکیم بنیان خانواده دارد که در این مقاله به چند مورد آن اشاره می‌کنیم:

^۱. شعبانی، راز خوشبختی زنان، در کلام معصومین (علیهم السلام)، ص ۲۵۹.

«از آیات خداوند آن است که برای شما از جنس خودتان همسرانی آفرید که در کنار آنها «آرامش»

یابید و میان شما دوستی و رحمت قرار داد.»

اصلاً خانواده در اسلام یعنی محل سکونت دو انسان، محل آرامش روانی دو انسان محل انس دو انسان یا هم محل آرامش یک نفر به وسیله‌ی دیگری آن جایی که انسان در آن صفا می‌یابد راحتی روان می‌یابد این محیط خانواده است.^۱

۶- صمیمیت در روابط زناشویی

از تاکید آموزه‌های اسلام بر آرامش و مودت در زندگی خانوادگی چنین بر می‌آید که در مفهوم ارزشی این آیین نوع و شکل فضایی که زوجین می‌خواهند در دوران زندگی نوین خود آغاز کنند، بر انسانیت و فضیلت بنیان شده است. اصل محبت را خدا در دل زن و شوهر قرار می‌دهد و بر آنان است که این نعمت الهی و حالت قلبی را که موجب آرامش زندگی و صفا و پاکی است به وسیله جانبداری از هم، ابراز محبت و داشتن صمیمیت کافی، گذشت و فداکاری، خوش اخلاقی، توقع مناسب با امکانات، حفظ شئون و شخصیت طرفین پاسداری کنند.^۲

۷- اهمیت داشتن صمیمیت در سیره امام رضا (علیه السلام)

زن و شوهر در روابط عاطفی با یکدیگر باید این بیان گهربار امام رضا (علیه السلام) را در نظر بگیرند که می‌فرماید: «اگر مومن خشمگین شود، عصبانیت، وی را از طریق حق بیرون نمی‌برد و اگر شادمانی یابد این خرسندی وی را دچار باطل نمی‌کند و چون به اقتداری رسد، بیشتر از آنچه حق دارد، نمی‌گیرد.» در نتیجه مومن با شادمانی و ایجاد صمیمیت و آرامش بین زن و شوهر کانون خانواده را مستحکم و آسیب ناپذیر می‌کند همانطور که حضرت رضا (علیه السلام) اعتقاد داشت: اگر به کسی محبتی دارید، آن را آشکار کنید؛ زیرا اظهار دوستی نیمی از

^۱. حسینی خامنه ای، مطلع عشق، ص ۱۶۸.

^۲. جودی نعمتی، خانواده در سیره رضوی، ص ۳۱۵.

خردمندی است. بنابراین زن و شوهر باید عواطف خود را در خصوص یکدیگر علنی سازند و در این مورد از خجالت و شرمساری پرهیز کنند.

۸- راه های جلب محبت همسر

یکی از گلایه‌هایی که از زبان زن و شوهرها، زیاد مطرح می‌شود این است که: محبتی که در دوران عقد یا عروسی نسبت به یکدیگر داشته‌اند کمرنگ شده است و یا آنها احساس می‌کنند که در حال دور شدن از یکدیگرند. هر چند زندگی بدون محبت بسیار خشک و غیرقابل تحمل است اما مسلماً گاهی شرایط زندگی چنین اوضاعی را به وجود می‌آورد. بنابراین همسران باید دنبال راه‌هایی باشند تا درخت زندگی را از چشمه محبت سیراب کنند. از جمله این راه‌ها، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف: عفو چشم پوشی

قرآن درباره‌ی رابطه‌ی مومنین با یکدیگر می‌گوید:^۱ مومنین در درجه‌ی اول باید عفو کنند و در درجه دوم صفح چشم پوشی کنند. چشم پوشی بالاتر از عفو است. نه اینکه ببینند و ببخشند؛ بلکه اساساً بدی‌ها را نبینند.

ب: احساس مسولیت و دوری از خودخواهی

با ازدواج از منیت فاصله می‌گیریم و «من»های ما، «ما» می‌شود. و این شیرین‌ترین ثمره‌ی ازدواج است. فردی که به دور از هر گونه خودخواهی و منیت در برابر زندگی زناشویی احساس مسولیت می‌کند و حتی گاهی همسر و فرزندان را بر خود مقدم می‌دارد در واقع با این کار محبت آنها را به سوی خود جلب می‌کند.

^۱. «و لیعفوا و لیصفحوا» نور: ۲۲.

ج: هدیه دادن

خداوند در قرآن می‌فرماید: «هر چیزی از طریق اسبابش تحقق می‌یابد. محبت کردن نیز سبب می‌خواهد.» به همین علت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرماید: «به یکدیگر هدیه دهید تا کینه‌هایتان از بین برود و دل‌هایتان نسبت به هم با محبت شود.»^۱

د: برقراری عهد و پیمان با خدا

پیوسته به همسرتان نگوئید تو برای من چکار کردی؟ شما اگر عهدتان را با خدا بسته باشید، به خوبی می‌دانید که قرار نیست همسرتان برای شما کاری کند؛ او طرف حساب شما نیست؛ طرف معامله‌ی شما خدا است. خدایی که از همه‌ی مخلوقاتش تواناتر، مهربانتر، و به عهدهایش وفادارتر است. انسان در این دنیا فقط و فقط یک طرف معامله دارد و آن هم خدا است. هیچکس خوش معامله‌تر از خدا نیست.

^۱. صدوق، کافی، ج ۵، ص ۱۴۴.

نتیجه گیری:

در دین اسلام بهترین راه کسب آرامش را در گروه تشکیل خانواده با محوریت خدا قرار داده که در این تشکیلات اسلامی بهترین راه ایجاد صمیمیت را ابراز محبت برای رضای خدا می‌داند. که هم قلبی هم زبانی و هم رفتاری باید باشد. در رابطه زناشویی این ابراز محبت حد و مرزی نداری و تنها باید موقعیت شناس باشیم و در مدل‌های متفاوت ابراز محبت کنیم. زن با ابراز محبت به موقع و خوب خود باعث می‌شود تنش‌های جامعه در تن مرد خنثی شود و آرامش و سکنا یابد. و مرد نیز با ابراز محبت خود باعث می‌شود زن به زندگی دلگرم شود و پستی‌ها و بلندی‌های دنیا او را خسته و ناامید نکند.

فهرست منابع:

* قرآن

* نهج البلاغه

الف: کتب فارسی

۱. بانکی پور، امیرحسین، *سر دلبران*، چاپ نهم، انتشارات حدیث راه عشق، ۱۳۹۴.ش.
۲. جودی نعمتی، اکرم، *خانواده در سیره رضوی*، مشهد، انتشارات بنیاد فرهنگی و هنری امام رضا (علیه السلام)، ۱۳۹۳.ش.
۳. شعبانی، اکبر، *راز خوشبختی زنان در کلام معصومین (علیهم السلام)*، نشر قلم جوان، قم، ۱۳۹۳.ش.
۴. حسینی خامنه‌ای، علی، *مطلع عشق*، چاپ هفتم، نشر انقلاب اسلامی، ۱۳۹۲.ش.
۵. اسماعیل بگی، زهره، *غلامرضایی، حمیدرضا، معجزه صمیمیت*، تهران، نسل نواندیش، چاپ اول، ۱۳۸۹.ش.
۶. نجاتی، حسین، *روان شناسی زناشویی*، تهران، انتشارات بیکران، ۱۳۷۶.ش.

ب: کتب عربی

۱. مجلسی، محمد باقر، *بحار الانوار*، ج ۱۰۳، انتشارات دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳.
۲. کلینی، محمد یعقوب، *کافی*، قم، انتشارات دارالکتاب اسلامی، ۱۳۶۹.ش.